

In veilige handen

Gedragscode ongewenst gedrag en sociale veiligheid

Binnen It Fryske Gea wordt veel met mensen gewerkt. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt met medewerkers, stagiaires, externe contacten en vrijwilligers. Maar ook organiseren we veel activiteiten waar publiek op af komt. It Fryske Gea wil een organisatie zijn voor iedereen, waar mensen zich geaccepteerd en welkom voelen, en elkaar met respect behandelen. Bij It Fryske Gea is geen ruimte voor pesten, discriminatie, seksuele intimidatie en agressie of geweld. Dit houdt automatisch in dat er grenzen zijn voor gedrag. Het is aan onze medewerkers en vrijwilligers om dat uit te dragen, een open sfeer en veilige omgeving te creëren, en daarbij deze grenzen te bewaken.

Naast dat we als organisatie willen dat respect de boventoon voert, zijn we vanuit de Arbowet ook verplicht om onze medewerkers, vrijwilligers en derden tegen ongewenst gedrag te beschermen

It Fryske Gea neemt daarom vier maatregelen om een veilige omgeving te waarborgen:

1. Door een open en positieve sfeer te creëren en door duidelijke afspraken over omgangsvormen te maken wil It Fryske Gea een veilige omgeving waarborgen. Dit is belangrijk omdat ongewenste omgangsvormen daardoor minder kans krijgen, sneller bespreekbaar zijn en kunnen worden aangepakt als ze toch de kop opsteken.
2. Wij willen medewerkers, vrijwilligers en publiek beschermen tegen ongewenste intimiteiten. Daarom vragen wij aan alle medewerkers en vrijwilligers die met groepen mensen werken om een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) af te geven. Bij het afgeven van deze verklaring wordt nagegaan of men ooit betrokken is geweest bij een (zedes)misdrijf.
3. Daarnaast is deze gedragscode opgesteld. In deze code is vastgelegd waar grenzen liggen in het contact tussen medewerkers, stagiaires, externe contacten, vrijwilligers en publiek.
4. Ondanks preventieve maatregelen kan overschrijdend gedrag toch plaatsvinden. In het meldprotocol staat beschreven hoe je dat aan ons kunt melden en hoe wij hiermee omgaan. Ook is er een vertrouwenspersoon aangesteld.

Bij It Fryske Gea is iedereen in veilige handen. In dit document lees je er meer over.

1 Waarborgen veilige omgeving

It Fryske Gea wil een veilige omgeving waarborgen voor haar medewerkers, vrijwilligers, deelnemers aan activiteiten en andere gasten. Dit doen we op de volgende manieren.

1.1 Open en positieve sfeer

Als je samenwerkt met anderen of een groep mensen begeleidt dan heb je altijd een zekere mate van invloed. Streef ernaar om een open en vertrouwelijke sfeer te creëren waarin iedereen respectvol met elkaar omgaat en waarin iedereen elkaar durft aan te spreken op gedrag. Bovendien heb je als vertegenwoordiger van It Fryske Gea ook altijd een voorbeeldfunctie. Laat collega's en andere groepsleden zien welk gedrag gewenst is en spreek anderen aan wanneer zij een grens overschrijden.

Het omgaan met jongeren en andere kwetsbare personen verdient hierbij extra aandacht. Zij bevinden zich ten opzichte van volwassenen al gauw in een ondergeschikte rol. Dat kan het voor een kind (nog) lastig(er) maken om de eigen grenzen aan te geven. Daarom is het richting jongeren en andere kwetsbare personen extra belangrijk om hun grenzen te respecteren en hen te ondersteunen bij het stellen van grenzen naar anderen. Natuurlijk laten de omgang tussen mensen en het lichamelijk contact tussen begeleider en jongeren zich niet tot in detail regelen. Lichamelijk contact kan functioneel zijn, bijvoorbeeld bij gereedschapsinstructie, en een aai over de bol kan motiverend en prettig zijn. Op aanrakingen en het geven van complimentjes mag geen taboe bestaan. Het gaat erom de grens niet te overschrijden.

Ook jongeren onderling kunnen keihard zijn. Discriminatie, pesten en soms zelfs agressie of geweld komt helaas veelvuldig voor. Het is dan de taak van de begeleider om dit gedrag te signaleren de grenzen aan te geven richting de dader(s), het slachtoffer te beschermen en bij herhaling de dader(s) te verwijderen uit de groep.

In het geval van jeugdactiviteiten zijn er minimaal 2 begeleiders aanwezig. De begeleiding kan bestaan uit medewerkers, vrijwilligers en ouders.

1.2 Afspraken over hoe we met elkaar omgaan

Van iedereen die voor onze organisatie actief is of wordt, als medewerker of vrijwilliger, verwachten wij dat hij/zij zich aan de omgangsregels houdt. Wie dat doet, is welkom.

Wij vinden afspraken over de manier van omgaan met elkaar belangrijk, omdat iedereen zich prettig en veilig moet kunnen voelen. Dit kan alleen als je elkaar in waarde laat en met respect behandelt. Niet alle zaken die anderen kunnen kwetsen kunnen we in de regels verwoorden. Dat betekent dat zaken die niet genoemd worden, maar wel grensoverschrijdend zijn, ook niet toelaatbaar zijn.

Omgangsregels

- Ik accepteer en respecteer de ander zoals hij is en discrimineer niet. Iedereen telt mee binnen de organisatie.
- Ik houd rekening met de grenzen die de ander aangeeft.
- Ik val de ander niet lastig. Ik berokken de ander geen schade.
- Ik maak op geen enkele wijze misbruik van mijn machtspositie.
- Ik scheld niet en maak geen gemene of seksueel getinte grappen of opmerkingen over anderen.
- Ik negeer de ander niet. Ik doe niet mee aan pesten, uitlachen of roddelen.
- Ik vecht niet, ik gebruik geen geweld, ik bedreig de ander niet, ik neem geen wapens mee.
- Ik kom niet ongewenst te dichtbij en raak de ander niet tegen zijn of haar wil aan.
- Ik geef de ander geen seksueel getinte aandacht.
- Ik trek me nooit terug met een jongere zonder dat de andere begeleider(s) op de hoogte zijn of mij kunnen zien
- Ik stel geen ongepaste vragen en maak geen ongewenste opmerkingen over iemands persoonlijk leven of uiterlijk.
- Als iemand mij hindert of lastigvalt, dan vraag ik hem/haar hiermee te stoppen. Als dat niet helpt, vraag ik een ander om hulp.
- Ik bescherm deelnemers en collega's tegen vormen van ongelijkwaardige behandeling en seksueel misbruik door andere deelnemers, medewerkers en vrijwilligers.
- Ik treed handelend op door de situatie op dat moment te veranderen zodat het gedrag niet meer (kan) plaatsvinden.
- Ik help anderen om zich ook aan deze afspraken te houden en spreek degene die zich daar niet aan houdt op aan. Zo nodig meld ik dat laatste bij (de contactpersoon, leidinggevende of vertrouwenspersoon van) It Fryske Gea.

2 Verklaring Omtrent Gedrag

Als organisatie zijn we verplicht alles te doen wat in ons vermogen ligt om ongewenst gedrag te voorkomen. Daarnaast willen we als It Fryske Gea een veilige omgeving creëren voor medewerkers, vrijwilligers, publiek en alle andere externe contacten. Omdat met name jeugd hierin extra kwetsbaar is, vragen we van al onze medewerkers en vrijwilligers die in hun (vrijwillige) werk te maken hebben met kinderen om een Verklaring Omtrent Gedrag af te geven. Deze kan door de medewerker zelf kosteloos online aangevraagd worden. De betrokken instantie gaat na of de aanvrager in het verleden ooit veroordeeld geweest is of in aanraking gekomen is met gewelds- en zedendelicten. Er geldt bij veroordelingen een verjaringstermijn van 4 jaar en bij zedendelicten geldt er geen verjaringstermijn.

Als alle lichten op groen springen wordt de Verklaring afgegeven. Deze Verklaring dient te worden ingeleverd bij de contactpersoon van It Fryske Gea. Vanaf dat moment is de (vrijwillig) medewerker inzetbaar.

3 Gedragscode

Dit hele document vormt de Gedragscode van It Fryske Gea. De gedragscode geldt voor iedereen binnen de organisatie, dus zowel voor medewerkers als vrijwilligers. Met ondertekening van dit document verklaar je de gedragscode te kennen, te accepteren en daar naar te handelen.

De gedragscode is gemaakt om de risico's op ongewenst gedrag te verkleinen. Samen bewaken we de toepassing van deze gedragscode.

Los op, maar niet in je eentje - In die gevallen waar de gedragscode niet (direct) in voorziet, of bij twijfel over de toelaatbaarheid van bepaalde gedragingen, handel je in de geest van de gedragscode. Zo mogelijk samen met een andere vrijwilliger, begeleider of medewerker. Lukt dat niet, bel dan de contactpersoon, leidinggevende of vertrouwenspersoon van It Fryske Gea.

Contactgegevens It Fryske Gea (tevens voor Vertrouwenspersoon):

Kantoor in Oltterterp: tel. 0512-381448 of benader jouw contactpersoon

Contactgegevens externe vertrouwenspersoon: Wim Klaucke Stigas (email: wim.klaucke@stigas.nl of tel nr. +31651891544)

4 Meldprotocol

Iedereen die seksueel misbruik vermoedt, of erover hoort, is *verplicht dit te melden* bij It Fryske Gea. Dit kan bij je contactpersoon, leidinggevende of vertrouwenspersoon van It Fryske Gea.

De meldplicht overstijgt alle andere belangen die in het geding zouden kunnen zijn, zoals de wens tot geheimhouding bij het slachtoffer. Het is niet aan medewerkers, vrijwilligers of andere begeleiders om de waarheid te achterhalen. Besef dat dit zelfs een eventueel juridisch traject kan verstoren.

Let wel: een melding is *géén* beschuldiging! Na een melding wordt zorgvuldig en objectief onderzocht wat er aan de hand is. Er is oog voor zowel de privacy en belangen van het vermoedelijke slachtoffer als die van de beschuldigde. It Fryske Gea laat zich desgewenst adviseren door (externe) deskundigen over verdere handelwijzen. In dit meldprotocol een overzicht van stappen die It Fryske Gea neemt:

- Alle **meldingen** worden zorgvuldig opgenomen waarbij tijdens het gesprek een beeld wordt gevormd van inhoud, aard en ernst van de situatie. It Fryske Gea blijft tijdens de procedure in contact met de melder.
- **Informatief gesprek met de politie**; Bij vermoeden van strafbare feiten wordt direct contact opgenomen met de politie.
- **Instellen calamiteitenteam** Twee personen worden benoemd voor een zorgvuldige afhandeling van de melding. Taken: coördinatie van het proces, contact met beschuldigde, contacten met slachtoffer en anderen, contact met politie, besluit over vervolgacties, evt afsluiten van procedure. Stel een woordvoerder aan en maak een publiciteitsplan. Neem desgewenst contact op met Movisie Kennislijn 030-789 2112
- **Veiligstellen en opvang van het slachtoffer**. Voer bij vermoeden van een strafbaar feit een informatief gesprek met direct betrokkenen: slachtoffer en ouders. Bespreek de mogelijkheden van aangifte of klacht. Verwijs door naar vertrouwenspersoon, huisarts, GGD en/of slachtofferhulp.
- **Gesprek met beschuldigde**; Voer een gesprek met de beschuldigde, met twee personen. Doel: objectieve informatie, en helderheid verschaffen over de te nemen stappen. Neem **voorlopige maatregelen t.a.v. de vermoedelijke pleger/beschuldigde**. Hoor niet uit, veroordeel niet; dat is voor de rechter.
- **Aangifte bij politie** Neem na de gesprekken een besluit over procedure: aangifte (laten) doen bij politie of klacht indienen bij tuchtcommissie.
- **Informatie aan betrokkenen** Informeer betrokken medewerkers en vrijwilligers om onrust en roddel te voorkomen. Breng de boodschap rustig en helder over, en bespreek de genomen en de te nemen stappen. **Informeert** de eventuele andere ouders van de groep cq informeer de betrokken school.
- **Na de uitspraak: nazorg voor slachtoffer** onderzoek wat je voor het slachtoffer kunt betekenen. Schakel desgewenst deskundige hulp in.
- **Na de uitspraak: nazorg** Na de uitspraak van justitie of tuchtcommissie moeten definitieve maatregelen worden genomen: mediation, interne sancties, of ontslag, registratie. Bij onschuldig: rehabilitatie, seponering klacht. Is er sprake van strafbaar feit? Leg dit vast in landelijk registratiesysteem
- **Na de uitspraak: Informeert** direct betrokkenen over de uitslag
- **Na de uitspraak: Evalueer**, trek conclusies, hoe kun je herhaling voorkomen En vooral: wat kun je bij een herhaling beter doen in dit proces... **En Sluit af**.

Bronnen

NIVON, *Wat te doen bij (vermoedens van) ongewenste intimiteiten – handleiding voor begeleiders* (2008).
NOC*NSF, *Preventie van seksuele intimidatie in de sport – brochure voor trainers en coaches* (Arnhem, augustus 2005).
Wilmink, M.; Daru, S.; Lammers, M. *Toolkit in veilige handen. Hoe maak ik mijn organisatie veilig? Over preventie van seksueel misbruik van minderjarigen in het vrijwilligerswerk* (MOVISIE 2010).
NOC*NSF, *Preventie van seksuele intimidatie in de sport – brochure voor ouders* (Arnhem, augustus 2005).
Scouting Nederland, *Protocol ongewenst gedrag* (2005).